

KOSOWO

Informacja o stosunkach gospodarczych z Polską

Informacje ogólne

powierzchnia	10 887 km ²
stolica	Pristina (ok. 600 tys. mieszkańców)
ludność	ok. 1,84 mln, w tym 88% Albańczyków, 6% Serbów, 3% Bośniaków oraz 3% innych narodowości, tj. Gorani (muzułmańska ludność słowiańska), Romów, Aszkali, Egipcjan, Turków
języki	albański, serbski, bośniacki oraz turecki
Prezydent	Hashim Thaçi (od kwietnia 2016 r.)
Premier	Ramush Haradinaj (od czerwca 2017 r.)
Minister Spraw Zagranicznych	Behxhet Pacolli
Minister Handlu i Przemysłu	Endrit Shala
Minister Rozwoju Gospodarczego	Valdrin Lluka

Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
PKB dynamika (%)	1,2	4,0	4,1	4,4	3,7	3,8
Inflacja (%)	1,9	-0,5	0,2	0,9	2,2	3,2
Stopa bezrobocia	35,3	35,3	32,9	30,6	28,5	31,4
Eksport towarów (mld EUR)	0,29	0,35	0,35	0,30	0,30	-
Import towarów (mld EUR)	2,5	2,6	2,7	3,0	3,4	-
Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych (mln EUR)	151	309	219,7	281,3	300,1	-

Źródło: CIA Factbook

MINISTERSTWO PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I TECHNOLOGII

1. Sytuacja polityczna

Obecny wielopartyjny rząd z Ramushem Haradinajem na czele jest u władzy od września 2017 r. Ma bardzo słabe poparcie w kosowskim parlamencie; po opuszczeniu koalicji przez kontrolowaną przez Belgrad Listę Serbską na przełomie marca i kwietnia br. funkcjonuje jako mniejszościowy. Na razie jednak nie ma sygnałów, które wskazywałyby na możliwość wcześniejszych wyborów. Słaba pozycja gabinetu Haradinaja skutkuje brakiem zdolności do podejmowania skutecznych działań reformatorskich, oczekiwanych przez UE. Dla sytuacji w Kosowie kluczowe znaczenie ma dialog o normalizacji stosunków z Belgradem, w którym jednak po obu stronach brakuje rzeczywistej dobrej woli do znalezienia kompromisowego porozumienia. W Kosowie działają misje UNMIK oraz EULEX, a także prowadzona przez NATO operacja KFOR. Polska jest silnie obecna w tych międzynarodowych inicjatywach, szczególnie w unijnej misji EULEX, gdzie Polacy są najliczniejszą grupą narodowościową. Kosovo pozostaje jedynym krajem Bałkanów Zachodnich objętym reżimem wizowym UE.

Relacje PL-Kosowo

Parlament Kosowa przyjął deklarację niepodległości 17 lutego 2008 r. Polska uznała Kosowo w dniu 26 lutego 2008 r., jednak do tej pory nie nawiązała stosunków dyplomatycznych. Obecnie Republikę Kosowa uznaje 115 państw, w tym przeważająca część państw UE (23 spośród 28; 5 państw UE nieuznających niepodległości to Cypr, Grecja, Hiszpania, Rumunia i Słowacja) i NATO (25 spośród 29). Do tej pory spotkania na wysokim szczeblu odbywają się tylko na marginesie spotkań wielostronnych. Ostatnie takie spotkanie miało miejsce 11.05.2018 r. – Min. J. Czaputowicz spotkał się z pierwszym wicepremierem i min. sz Kosowa B. Pacollim przy okazji spotkania ministrów spraw zagranicznych państw Europy Środkowej i Południowej w Grecji. W dniu 25 lipca 2018 r. Minister Przedsiębiorczości i Technologii przyjechał w Warszawie wizytę Valdrina Lluki, Ministra Rozwoju Gospodarczego Kosowa.

2. Sytuacja gospodarcza

Oczekuje się, że wzrost gospodarczy nieznacznie przyspieszy w 2019 r. Dzięki silnemu wzrostowi konsumpcji prywatnej, inwestycji stałych i konsumpcji publicznej. Niemniej jednak utrzymujący się impas polityczny może wpłynąć na spadek zaufania i inwestycji. W 2019 r. oczekuje się 4,1% wzrostu PKB.

Stopa bezrobocia na poziomie 30% i bezrobocie wśród młodzieży ok. 60% (średnia wieku w Kosowie ok. 26 lat) stanowi zachętę do emigracji i napędza znaczącą nieformalną gospodarkę. Kosowo cieszy się najniższymi kosztami pracy w regionie. Jednak wysoki poziom korupcji, niemożność egzekwowania kontraktacji i niepewne dostawy energii elektrycznej zniechęciły potencjalnych inwestorów. Niepewność dostaw energii elektrycznej utrudnia rozwój gospodarczy kraju. W celu poprawy sytuacji w energetyce Kosowo otrzymało wsparcie USA oraz Banku Światowego. Dotyczy to ogłoszenia przetargu na budowę nowej elektrowni, naprawy istniejącej elektrowni węglowej oraz rozwoju kopalni węgla.

Rząd Kosowa wprowadził niedawno kilka zmian w polityce fiskalnej rozszerzając listę towarów bezcłowych, zmniejszając podatek VAT w odniesieniu do podstawowych artykułów żywnościowych i usług użyteczności publicznej oraz podwyższając stawkę podatku VAT na pozostałe towary.

3. Ramy prawno-traktatowe współpracy gospodarczej

Polska jako jedno z pierwszych państw uznała niepodległość Kosowa, natomiast do chwili obecnej nie nawiązała stosunków dyplomatycznych (względy polityczne). Brak bilateralnych stosunków umownych utrudnia współpracę gospodarczą oraz prowadzenie inwestycji przez polskich i kosowskich przedsiębiorców.

MINISTERSTWO
PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I TECHNOLOGII

4. Wielkość i struktura obrotów towarowych między Polską a Kosowem

	2014	2015	2016	2017	Dynamika 2017/2016	2018	Dynamika 2018/2017	2019 (I-II)
Eksport	42,5	57,2	57,0	59,9	105	64,8	108	9,2
Import	4,4	4,2	2,3	6,5	287	13,9	215	2,3
Obroty	46,9	61,4	59,3	66,4	112	78,7	119	11,5
Saldo	38,1	53,0	54,7	53,4	-	50,9	-	6,9

Źródło: GUS, w MLN EUR

W 2018 r. wzajemne obroty handlowe osiągnęły wartość 78,7 mln EUR, w tym polski eksport do Kosowa –64,8 mln EUR (wzrost o 8% w porównaniu z 2017 r.). Natomiast import z Kosowa osiągnął wartość 13,9 mln EUR (wzrost o 215% w stosunku do 2017 r.). Tak wysoka dynamika importu spowodowana jest wzrostem zakupu odpadów i złomu metali szlachetnych, które stanowią ponad 45% całego importu z Kosowa.

W polskim eksporcie dominują:

- papierosy	- 28,4%
- tworzywa sztuczne	- 4,7%
- mięso wołowe	- 3,2%
- czekolada	- 3,2%
- mięso drobiowe	- 2,9 %
- podpaski	- 2,8%
- polimery etylenu	- 2,5%

W polskim imporcie dominują:

- rudy cynku i koncentraty	- 53,1%%
- odpady i złom metali szlachetnych	- 45,4%
- marynaty warzywne	- 0,3%
- odzież	- 0,2%

5. Kosowo – Unia Europejska

W dniu 2 maja 2014r. Komisja Europejska zakończyła negocjacje tekstu Umowy o Stabilizacji i Stowarzyszeniu z Republiką Kosowa. Powyższa Umowa zostanie zawarta w formule „ EU only”, tj. jej zakres obejmie wyłącznie kompetencje UE, zaś sama Umowa zostanie zawarta w imieniu UE, a nie przez poszczególne Państwa Członkowskie.

Odrębna niż w dotychczasowych przypadkach (pozostałe państwa regionu) procedura zawarcia ww. Umowy wynika z faktu, iż pięć Państw Członkowskich UE nadal nie uznało Kosowa. Są to: Cypr, Grecja, Hiszpania, Rumunia oraz Słowacja.

21 stycznia 2016r. Parlament Europejski wyraził zgodę na przyjęcie decyzji ws. zawarcia układu SAA UE – Kosowo. Decyzją Rady UE został przyjęty 12 lutego 2016r. i wszedł w życie 1 kwietnia 2016r.

Z uwagi na nieuznawanie Kosowa przez 5 państw członkowskich SAA, inaczej niż poprzednie układy, jest zawarty między UE i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej a Kosowem, a nie między

MINISTERSTWO PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I TECHNOLOGII

Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi a Kosowem. Nadal nie odbyło się żadne spotkanie na najwyższym szczeblu w ramach dialogu Serbia - Kosowo.

Kwietniowy raport KE z 2018 r. podkreśla, że problemem Kosowa pozostaje upolitycznienie administracji publicznej. Dużym osiągnięciem było włączenie w 2017 r. serbskich sędziów i prokuratorów do kosowskiego systemu wymiaru sprawiedliwości. W walce z korupcją Kosowo znajduje się dopiero na wstępnym etapie. Pojawił się pewien postęp w zakresie walki z korupcją wśród wysokich urzędników i walki z przestępczością zorganizowaną. Kosowo posiada ramy prawne gwarantujące przestrzeganie praw człowieka i praw podstawowych zgodnie z europejskimi standardami, problemem pozostaje ich stosowanie. Lepszej ochrony wymagają np. prawa osób należących do mniejszości etnicznych (m.in. Romów). Kosowo znajduje się na początkowym etapie przygotowań w rozwijaniu funkcjonującej gospodarki rynkowej. Problemem pozostaje wysokie bezrobocie. W zakresie dialogu o normalizacji relacji z Belgradem Kosowo musi wzmocnić wysiłki na rzecz wdrożenia istniejących porozumień i osiągnięcia pełnej normalizacji stosunków, co ma przyjąć formę prawnie wiążącego dokumentu.

Czerwcowy GAC, opierając się na ocenie Komisji Europejskiej zawartej w kwietniowym raporcie okresowym, przyjęła konkluzje dot. integracji europejskiej Kosowa.

W dn. 17 grudnia 2018 r. odbyło się w Brukseli trzecie spotkanie Rady Stabilizacji i Stowarzyszenia UE – Kosowo. Rozmowy toczyły się w nieprzyjemnej atmosferze, której źródłem było głównie nałożenie przez Kosowo wysokich ceł na towary z Serbii oraz Bośni i Hercegowiny. Dodatkowo premier R. Haradinaj zarzucił WP Mogherini promowanie koncepcji wymiany terytoriów między Serbią i Kosowem oraz wyraził rozczarowanie z powodu nieobjęcia Kosowa reżimem bezwizowym przez UE mimo pozytywnej opinii KE.

Odłożenie decyzji w sprawie liberalizacji wizowej dla Kosowa do 2020 r. z pewnością przełoży się na impas w stosunkach z UE ze względu na brak zachęt jakie UE mogłaby stosować w relacjach z tym państwem. Dobitnie świadczy o tym utrzymywanie przez Kosowo 100% stawek celnych wbrew uzgodnieniom CEFTA oraz wbrew stanowisku przedstawicieli UE i państw członkowskich.

Opracował:
Departament Handlu i Współpracy Międzynarodowej
Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii
Kwiecień 2019 r.